

L a t w e e f c h u N w i s e s .

Nr. 32. Zettortdeenâ 9. August 1851.

S l u d d i n a f c h a n a .

Kad tas daudskahrtigi irr gaddijees, ka laudis, kas pee augsti zeenijama General-Gubernatera irr bijufchi fuhdsetees jeb kahdu schehlastibu isluhgtees un winna spreedumu par to jaw irr dabbujufchi sinnah, bet tomehr wehl ohtru reisi par to paschu leetu pee General-Gubernatera nahkufchi fuhdsetees jeb luhgtees un ta to welta kawe un apgruhfina; tad us augsti zeenijama General-Gubernatera ihpafchu pawehleschanu wisseem no Kursemmes Gubernements-waldischanas tohp sinnamu darrihts: ka wisseem teem, kas pee zeenijama General-Gubernatera ar kahdu fuhdsetechanu jeb schehlastibas luhgshanu irr peeteikufchees, meerigi buhs pazeestees un gaidiht, kamehr scheem tas spreedums par to no General-Gubernatera nahks sinnam un teem ne buhs preekschlaika eet wehl ohtru reisi tahs paschas leetas deht fuhdsetees jeb luhgtees. Tapat arri teem, kas fawu spreedumu jaw irr dabbujufchi sinnah, ne buhs eet to paschu leetu wehl ohtru reisi pee angstas waldischanas peeteikt. Kas prett scho aisleegshanu darrihts, tas ar ihpafchu strahpi, itt ka katrs to buhs pelnijiis, par to taps sohdihts.

Zelgawas pilli, 3schâ August 1851.

(Nr. 6146.)

Kursemmes Gubernaters C. v. Brevern.
Gubernaments-waldischanas-raths F. Ebeling.
Gubernaments-waldischanas-raths W. Diederichs.
Gubernaments-waldischanas-raths Wevell von Krüger.
Gubern. wald. sekretars Jaltin.

No Illukstes aprinka.

Illukste irr ta wissu jaukaka un leelaka par wissahm Kattotu basnizahm Kursemme ar leelu basnizlungu-nammu, ko tur par klosteri nosauz, kur 6 basnizlungi dsihwo, kurre preeksch-neeks jau us zettortu gabdu tas augsti zeenijams Dekana-lungs Samulewitsch irr, kas no wissas firds par sawas basnizas, draudses un kohlbas labbumu ruhpejabs. Scho basnizu zeenigs Dekana-lungs atradde no ahrs-un eekschpuffes tohti aislaistu, un apnehmahs tadeht tuhliht gahdaht par winnas peenah-kamu apkloppschanu. Ur ruhpiгу prahtu winsch falassija miblestibas-dahwanas no augsteem un semneem, ir no sawa pascha labbuma ko pee-

likdams, un eefahzepreeksch 2 gabdeem to pahrlabboschanas darbu, kas 2 tuhlistofchus rubtus malkaja, un scho gadd' irr pabeigts. Wissa basniza no ahrs-un eekschpuffes irr pahrlab-bota un noballinata, 2 jauni altari pee teem 5 pirmejeem wehl eezelti, 2 jaunus altara-bildes mahletas, un kas wajadsihs par jaunu ap-fudrabohts, jaunus treppes no leelem iszirstem akmineem preeksch basnizas-durwim usmuhretas, un wiss atkal spihd un mirds sawa pir-meja jauka glihtumâ tam apgahdatajam par gohdu. — Tapatt winsch arriidjan wissâ spehka dsennahs gahdaht par sawas draudses firds-labboschanu un prahta apgaismoschanu, un ta Illukstes zeenigu pilskungu pee'uhdsis, ka

tas zaur farwu aprinki pawehleschanu islaistu, ka ne weenam nau brihw swehtdeenäs us frohgeem eet un peedsertees, un grihb farwä draudse eezelt tahdus wihrus ar ihpafchahm gohdafihmehm pee kruhtim, kas apfahrt eet ismekledami, woi arri pehz schihš pawehleschanas teef dsihwohts; — un mekle wehl daschu zittu, kristigam zilwekam nepeeklahjamu eeraddumu un netikkumu no farwas draudses isdeldeht. — 20tä Zuhni winsch bija aishnahzis tanni no ta Grahwa Plater-Sihberga eezelta, (scho Uwischu 16tä lappä jau peeminnetä) fohlä Dannenpelte, un schē pahklaufinaja wiffus no schi grahwa lunga muischahm fadohtus behrnus lasfischana, rakstifchana, rehlinafchana, semmes-aprakstifchana, swehtös stahstös, bet ihpafchi swehtös tizzibas-likkumös, un eeffsch wiffa ta, kas kristigam zilwekam jafinna, un bija meerä tik labb ar gohdiga fohlmeystera puhleni, winnam par to pateikdams, kà arridsan ar paschu behrnu ismahzifchana, kas pee fohlas pirmas eezelfchanas no faweem wezakeem tikfai ar speefchana un bailehm schurp tikka atlaisti, tapehz ka schee leelas bailes turreja. Weidsoht winsch nu atlaide fohhs behrnus us mahjahm us 2 mehnescheem, us teem, zil klaufitais warreja paturrecht, fohhs wahrdus runnadams: Staigajet nu mihli behrni! to pasauls zekku pehz teem swehteem tizzibas-likkumeem, kas jums schē tikka eerahditi, un ar to prahta-gaischibu, kas jums schē zehlfuees, tad buhfeet schē laimigi, un tur muhscham pilnigi eemantofeet debbes-walstibu. Effect paklaufigi un pateizigi faweem kungeem un waldineekeem, kas par jums tik mihli gahdaja, neween azzupreekschä, bet wiffäs wertäs un no wiffäs firds. Tizzeet, ka wiffäs muhsu dsihwibasdeenas stahw Deewa rohkä; pirms mehs wehl bijam radditi, winsch jau sinajaja, zil deenas un kahdä kahrtä mums schinni pasaulē jadsihwo, un kahdi darbi mums jastrahda. Tapehz arri, ja Deews kahdam juhsu starpä buhtu nospreedis, kara-deenesti aiseet, tad ne dohmaject, ka juhs zaur to nelaimigi kluhfeet, jo teem, kas Deewu mihl, wiffäs leetas par

labbu derr! — — Lai Deews scho dwehfelesgannu ilgi usturr farwai draudsei! . . g.

No Augschpuffes 24tä Zuhli.

Pee mums gan nau dauds, bet bahrgi pehrkohai bijuschi. Zuhni mehnescha gallä sibbens eespehre Kamnizzes-muischä, kas tam Grahwam Plater-Sihberg peederr, zaur ko tik ne wiffa muischa pohstä gahjusi, fur arridsan dauds muischas-sirgi fadegguschi. Tapatt arri 21mas Zuhli deenas wallarä notikka Balta-muischä (Subbates draudse), fur laidars, stallis ar 5 sirgeem, kuerä arridsan 200 wesumi seena jau bija eekrahti, un wahgubhis ar dascheem ratteem zaur pehrkoni fadegga. Skahde tur us 2000 rub. f. tohp rehlinata. — Ir Nerretas-muischä 13tä Zuhli bailes redseja, fur pehz stipra spehreena no mohderes-ehrbega fadausita lohga, un no gehweta duhmi sahze zeltees, bet tomehr, kad tur laudis ar uhdeni faskrehja, zaur Deewa apschelofchana nekahds ugguns ne tappe atrasts. — Slgas un stipras lihshanas deht pee dauds plawahm, kas us uppehm un pee purweem stahw, irr grubta, jeb arridsan pawiffam wehl nekahda peekluhshana. Wallar Nerreteeschös eefahze rudsus plaut, kas dauds weetäs ittin labbi stahweja. Wallaraji turprettim zaur ilgu flapjumu gan maitajuschees. Scho waffar muhsu mallä dascha skahde zaur trakkeem funneem bijusi, kadeht no pilskunga-teefas bija pawehlehts, wiffus funnus pee lehdes turrecht, un tohs, kas aplahrt straida, noschaut. W.

Diwejadi augli.

Zē jums mihli semmes kohpeji dohschu lasfihl, kas ne fenn Wahzu Uwisēs par teem diwejadeem augteem, prohteet no kartuppelu un sirneem, stahweja rakstihš, ko juhs, ja patihl, warreet nahlamä pawaffari isprohweht. Kahds nohmneela behrnš effoht spehledams, kad zitti ar kartuppelu stahdischanu darboju-

fchees, eefsch weena kartuppeta firni eespeedis, kas lihds ar zitteem tappis eestahdihts. Kad nu pehzal wifs kartuppetu lauks no flimmibas aisaemts, dseltens bija palizzis, tad tas weens krumms, kurrâ tas firnis lihds auge, spirgts un falsch stahwejis, par ko wiffi brihnijuschees. Das tehms appaksch to krummu rakdams effoht atraddis 12 wesselus kartupetus, kas ne bijufchi no flimmibas aistilkti. Scho pawassari tas effoht labbu gabbalu semmes ar tahdu kartuppetus ar firneem kohpâ fataisitu fehllu apstahdijis, kas tam nu kâ firnu lauks isstattoes; no ta tas zerrejoht dabbuht diwejadus auglus.

Sizzama leeta ta gan irr kad tâ augš, bet woi ikreis labbi isdohfees, woi ne buhs weens ohtram par skahdi, ko taggad wehl bes isprohweschanas ne sinnam? To til tad warrefim teilt, kad buhsim to mehginajufchi stahdiht.

Eur klast stahweja wehl rakstihst no weena skunstes dahrsneeka Pruhchu semme, Berlines pilsehta, ka tas firnus ar kahposteam kohpâ us weenu paschu zelmu prohtoht audsinah!

M. W.

Kahdas sinnas par ugguns wehmejeem kalneem.

(Skattees Nr. 31.)

Kad tai gaddâ 1704 Stalijas semme tas kalns Wesums effoht plohsijees, tad kahds Kalenderis, kas to reis usturrejees Neäpeles pilsehta un pats tahs breefmas redsejis, to tâ isstahsta:

„Tai 12tä Suhni prett pufsnakti tappe trauzehts no sawa meega zaur stipru gruhdeenu, kas nahze no semmes trihzeschanas; un ik pehz masu brihtinu schubpojahs ta semme, kur Neäpeles pilsehts stahweja un kurras krattischana nahze no rihta- un gabje prett walkara-puffi. Prett pulksten 4 no rihta wehl zaur stiprafu krattischanu usrahwohs no meega. Pee-eadams pee lohga redseju, ka gaisf starp semeka un rihta puffi bij apklasts ar tumfchahm un beesahm mahkonahm, un tâ islikkchs, ka wifs tas tum-

fchums bij pilns fehtrinu twaifu. Wiffu to nakti un ohtru deenu ne mas ne apstahjahs schi semmes trihzeschana. Kad tas nams, kur es mahjoju, stahweja us to lihniu, kur ta dreb- beschana no kalna nahkdama par semmes appakschu gabje zauri, tad dsirdeju dohbju ruhlschanu appaksch semmes, kâ kahda tahfa pehr- kona ruhlschanu. Wirmdeenâ tai 15tä Suhni pulksten 10 walkarâ tappe mannita jo stipra semmes krattischana kâ papreefsch. Es dsirdeju ka nograbbeja tee rinkl mannas gultas preefchwelkanu (gardines), kas bij usmaukti us dselsu drahti; ussprahge lohgu slehgi, tas nams trihzeja un breefmiga ruhlschana appaksch semmes, kâ no kahdas dsikkas allas nahkdama, atskanneja aufis. Manna galwa arci bij pah- nemta no gruhstas sehweles twaikeem. Tee fehrainee twaifi gaisâ bij eedegguschees un sib- bins isfchahwahs us sibbini, un bij prohtams, ka schis kalns dauds zittu ko rahdihš ne ka ween duhmus. Pehz masu brihtinu isfchahwahs no ta kalna ar leelu sprahgschanu un ruhlschanu leelâ straumê dasch daschadi grufchi un pelni. Tai paschâ azzumirkli kreheje leels kaufchu pulks us eelahm ar leelu brehlschanu un blau- fchanu, ka wifs kalns effoht ugguni un juhra breefmigi pluhstoh. Dauds no pilsehta eedsih- wotajeem ar sawejeem behdse us to klastejo kalnu, kur stahweja ta pilš Elmo; zitti fapul- zejahs us pilsehta eelas-platscheem, kas ittin gaischi tappe apspihdetti no tahs ugguns, kas bij us kalna un gaisâ.“

Sinna par jaunahm grahmatahm.

Eè mehš mihtli Latweefchi jums atkal kah- das grahmatinas usteizam, kas taggad no Steppenahgen lunga irr drikketas un Selgawâ Strihwera eelâ pee grahmatu pahrdeweja Fr. Pufafa dabbujamas.

1) Diw'reis pee zdesmit un diwi bih- beles stahsti preefsch ffohlahm un mahjahm. Nr bildehm pufchkoti. Latweefchu wallodâ pahrzelti no A. Sei- tan. Selgawâ 1851. 262 pufslappas. Makfa 40 kap. f.

Mihli wezzakee! Ta irr grahmata, ko tew tawam behrnam buhs gahdaht; ta ka winsch no Abbezis un no Kattisma isgahjis, tad lai lassa scho grahmatu, jo ta tikpatt labba ka masa jeb pufsbihbele. Tè wiffi fwehti bibbeles stahsti itt gaischi un leelà pufse ar pascheem bibbeles wahrdeem irr farakstiti, un tik ne pee ikkatra stahsta smukka bilde peelikta (pawiffam irr 117 bildes), lai behrns bildi apluhkojoht to stahstu weeglaki galwà un firdi paturroht. Wiffas skohlàs ta irr derriga grahmata, un arri nekahdàs mahjàs lai ta ne truhlst; jo krittigs jaunellic, kas irr peeweddams, bes bibbeles stahsteem ne warr palikt. Ir usaugufham ta buhs derriga grahmata, „jo wiffis „takstis no Deewa eedohts irr derrigs pee mahzifchanas, pee pahrelezinaschanas, pee norahfchanas, pee pamahzifchanas, kas irr eeksch „taifnibas, ka tas Deewa zilwels pilnigs irr „pee wiffa labba darba pilnigi fataifihits.“
2 Tim. 3, 16. 17.

2) Kapeiku grahmatinas no Umburges. Nr. 1. Selgawà 1851. Tsdohdas no F. Lukasa. 30 pufslappas. Makfa 8 kap. f.

Tè irr 5 dseefmas un 2 usrunnaschanas, fur ar itt mihligeem wahrdeem semmes-kohpeji tohp eedrohschinati sawà grehtà gohda-ammata deewabihjigi turretees.

3) Kapeiku grahmatinas no Umburges. Nr. 2. Selgawà 1851. Tsdohdas no F. Lukasa. 29 pufslappas. Makfa 8 kap. f.

Schinni grahmatinà irr atrohnamas: Nab-baga gaspascha un Mahrtina Luttera grahmata sawam mihlam dehlinam Anfinam rakstita.

4) Puffu kurwihits. Sauks stahsts, ko ihpaschi jaunelkeem par derrigu mahzibu un labbu preekschihmi latweefchu wallodà pahrzehle U. Veitan. Selgawà 1851. 134 pufslappas. Makfa 30 kap. f.

Schinni stahsta par weenu deewabihjigu tehru un meitu, itt jauki irr israhdihts, ka ir teem, kas Deewu mihle, no kauneem zilweksem daschdeen dauds behdu jazeesch, un ka

Deews tohs, kas Jesum lihdsigi, tahs pahrzeesch, beidsoht pagohdina un teem baggati atmakfa.

5) Daktera farunnaschana ar mohderi par gohwju bakkehni, farakstita no daktera Bursy, Kursemmes dakteru teefas preekschfehdetaja. 1851. 16 pufslappas. Makfa 20 kap. f.

Schinni grahmatinà Kursemmes lauku-kohp-fchanas beedriba apfohla 10 fudraba rubbetus tai mohderi jeb lohpu meitai ismaksacht, kas pee gohwju tesmeneem bakkas atradduse, tuhdat un pirms tahs nokalst par to sinu nodohd sawà muischà jeb pee kahda daktera lunga. Schi grahmatina mohderes un meitas pamahza, ka tahdas bakkas warr useet un tahs pasiht pee gohwju tesmeneem.

S-3.

Mihlu usminneschana.

1) Tskapts. 2) Mehrs, swars un skaitls.

Teefas sluddinaschana.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu prassichanas buhtu pee tahs atstahdas mantas ta nomirruscha Erzogumuischas pagasta teefas preechdetaja un Lapsunmuischas Stuhmann-Melku mahju fainneeka Mahrtina Grünfeldt tohp zaur scho usajinati, 2 mehneschu starpà no appalschrafsitas deenas pee Erzogumuischas pagasta teefas peeteittees, jo wehlat neweenu wairs ne klaufish. Zapatt arridson tee, kas tam scheit peeminnetam nelakim ko parradà, tohp usajinati, sawus parradus lihds 14tu August 1851 pee schihs pagasta teefas aismaksacht, zittadi tohs paschus pehz nobeigta termina pehz liffumeem strahpehs. Erzogumuischà, tai 14tà Jubli 1851.

(D. S.) ††† Borgmeister, pagasta teefas wezz. (Nr. 377.) U. F. Monkiewicz, teefas sribweris.

Zitta sluddinaschana.

No Saksamuischas waldischanas tohp zaur scho sinnamu darrihits, ka tee, kas gribbetu plawas ibrecht, kas schi pagasta fainneekem us Skohlàs robbeschahm irr eerahditas, no schi laika wairs ne ka lihds schin bijis, ar teem fainneekem warr salihgt un norunnabt, bet tik ar paschu muischas waldischamu ween; zittadi tee, kas ar kahdu fainneeku buhs norunnajuschwi un wissnam warr buht ir aismaksajuschwi, ne tik ween to ihretu plawu paspelehs, bet ir to aismaksatu naudn saudehs. Saksamuischà, tai 4tà August 1851.

(Nr. 34.) Muischas waldischana.

Brihw drikkcht: No juermallos-gubernias augustas waldischanas pufses: Kollegienrath v. Braunschweig, Jenfer.